

Revisionsutskottet

Regeringens årsberättelse 2016

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2016 (B 14/2017 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande. Det har också remitterats till övriga fackutskott för eventuellt utlåtande.

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016 (B 9/2017 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 34/2017 rd
- utrikesutskottet UtUU 7/2017 rd
- finansutskottet FiUU 4/2017 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 24/2017 rd
- lagutskottet LaUU 8/2017 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 12/2017 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 19/2017 rd
- försvarsutskottet FsUU 6/2017 rd
- kulturutskottet KuUU 13/2017 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 6/2017 rd
- ekonomiutskottet EkUU 28/2017 rd
- framtidsutskottet FrUU 4/2017 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 4/2017 rd
- miljöutskottet MiUU 21/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statsminister Juha Sipilä
- avdelningschef, överdirektör Eero Heliövaara, statsrådets kansli

Betänkande ReUB 8/2017 rd

- regeringsråd Marika Paavilainen, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Elina Normo, statsrådets kansli
- polisinspektör Juha Tuovinen, inrikesministeriet
- statsrådets biträdande controller Esko Mustonen, finansministeriet
- budgetråd Jouko Narikka, finansministeriet
- finansråd Juha Rissanen, finansministeriet
- regeringssekreterare Susanna Rahkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- näringsminister Mika Lintilä, arbets- och näringsministeriet
- specialmedarbetare Markku Rajala, arbets- och näringsministeriet
- bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen, miljöministeriet
- överingenjör Katja Outinen, miljöministeriet
- riksdagsledamot Timo Harakka
- skattepolitisk sakkunnig Lauri Finér, Socialdemokratiska riksdagsgruppen
- överdirektör Marjatta Kimmonen, Statens revisionsverk
- chef för granskningen av finanspolitiken Matti Okko, Statens revisionsverk
- effektivitetsrevisionsråd Visa Paaajanen, Statens revisionsverk
- förmånsdirektör Anne Neimala, Folkpensionsanstalten
- polisdirektör Sanna Heikinheimo, Polisstyrelsen
- chef, polisråd Antti Pelttari, skyddspolisen
- direktör för bevakningsavdelningen Sami Rakshit, Tullen
- direktör, enheten för utredning av grå ekonomi Janne Marttinen, Skatteförvaltningen
- projektdirektör Jaakko Mattila, Skatteförvaltningen
- överinspektör Juha Kuusala, Skatteförvaltningen
- specialsakkunnig Elina Pykönen, Skatteförvaltningen
- professor Kari Reijula, Helsingfors universitet
- professor Tuula Putus, Åbo universitet
- generalsekreterare Seppo Orjasniemi, Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- sektorchef Juhani Pirinen, FCG Finnish Consulting Group Ab
- expert på hälsoriktigt byggande Hannele Rämö, Asumisterveysliitto AsTE ry
- funktionär Jarmo Järvinen, Byggnadsförbundet rf
- direktör Anu Kärkkäinen, Byggnadsindustrin RT rf
- direktör Jukka Pekkanen., Byggnadsindustrin RT rf
- lokalservicechef Jussi Niemi, Finlands Kommunförbund
- sakkunnig Tarja Hartikainen, Finlands Kommunförbund
- sakkunnig Ellen Vogt, Finlands Kommunförbund
- generalsekreterare Tuija Brax, Finlands Hjärtförbund rf
- stadsråd Antti Rantakokko
- utredningsman Erkki Virtanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Statens revisionsverk.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Samband med andra handlingar

I samband med ärendena B 14/2017 rd och B 9/2017 rd behandlades ärende EÄ 46/2016 rd Internationell skattesmitning som en del av den grå ekonomin.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utveckling av rapporteringen om årsberättelsen

Utskottet ser det som viktigt att regeringen fortsatt utvecklar sin rapportering i fråga om att bedöma åtgärdernas genomslag. Rapporteringen handlar fortfarande främst om belopp, åtgärder och målsättningar. I Finland bereds stora och strukturomvandlande reformer såsom vårdreformen och landskapsreformen. De har beretts i årtal och målet är att de ska medföra omfattande besparingar inom de offentliga finanserna. När de har trätt i kraft behöver beslutsfattarna information bland annat om hur målen har uppfyllts, hur servicen fungerar och till vilket pris. Utskottet anser att det vore mest ändamålsenligt att den information som behövs fås ur de nya datasystem som ska tas i bruk och att behovet av uppföljningsdata beaktas redan när systemen planeras.

Utskottet konstaterar att regeringens rapportering om årsberättelsen har tagit ett steg i en bättre riktning. Revisionsutskottet konstaterade i fjol att dagens strategiska regeringsprogram med sina visioner och spetsprojekt skulle tillåta att regeringen i årsberättelsen fokuserar på att redogöra för sina viktigaste strategiska mål, huruvida de uppnåtts och huruvida projekten gått framåt eller fördröjts. Regeringen har nu principiellt strukturerat berättelsedelen enligt de centrala politikområdena i regeringsprogrammet och rapporterat om de centrala resultaten plus de viktigaste åtgärderna. Det ger enligt utskottets mening möjlighet att följa hur regeringsprogrammet i sin helhet avancerar.

Vidare rapporteras det i årsberättelsen i anslutning till statens ekonomiska ställning med större täckning än förr om statens exponeringar, men utskottet ser fortfarande rum för utveckling i berättelsen, exempelvis i fråga om statens ekonomiska exponeringar.

I årsberättelsen och dess bilagor används också elektroniska länkar som ger bakgrundsinformation om ärendet. Det stöder strävan efter att komprimera och förkorta själva rapporterna och ger också läsaren en möjlighet att få kompletterande upplysningar. Med anledning av den nya typen av teknik bör länkarnas funktionssäkerhet ägnas särskild uppmärksamhet.

Statens ekonomiska exponeringar

Statens exponeringar har ökat markant de senaste åren. Utöver statsskulden och pensionsåtagandena består statens exponeringar främst av borgensförbindelser. I internationell jämförelse är Finlands borgensförbindelser på hög nivå. År 2016 har statens exponeringar inte ökat lika mycket som förr, men de är ändå förenade med ett betydande tryck på tillväxt under de närmaste åren. De bakomliggande faktorerna är särskilt höjningar av de maximala fullmakterna för exportfinansiering.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Det nominella värdet på statens samtliga borgensförbindelser har fördubblats på några år och uppgår nu till 46 miljarder euro, alltså cirka 21,5 procent i förhållande till totalproduktionen. Dessutom har de infordringsbara kapitalexponeringarna gentemot internationella finansiella institut mångdubblats främst till följd av skötseln av den ekonomiska krisen i EU. Finlands exponeringar i anslutning till skötseln av EU:s finansiella kris utgörs huvudsakligen av EFSF-garantier och ESM-rekapitalisering. Deras förhållande till totalproduktionen är cirka 8 procent, det vill säga cirka 18 miljarder euro.

Rapportering om statens ekonomiska exponeringar

Statens ekonomiska exponeringar och risker rapporteras årligen i regeringens årsberättelse. Rapporteringen kompletteras av finansministeriets översikt över statens finansiella exponeringar och risker, som har publicerats sedan 2015. Rapporteringen om statens exponeringar i årsberättelsen har blivit mer omfattande än förr. Men beskrivningen av de risker som hör ihop med exponeringarna ansågs fortfarande vara bristfällig, trots att bilden av riskerna kompletteras i finansministeriets separata översikt. Rapporteringen om riskerna är främst riskkaraktärisering och måtten för att bedöma riskerna saknas enligt de sakkunnigas bedömning fortfarande i flera områden. Också Statens revisionsverk noterar att utöver beskrivningen av garantier och andra ansvarsförbindelser bör regeringens årsberättelse även bättre redogöra för hanteringen av anknytande risker (B 9/2017 rd).

Finansministeriets mål är att ytterligare utveckla rapporteringen om statens ekonomiska exponeringar och redovisa dem mer detaljerat än förr i regeringens årsberättelse. Finansministeriets egen översikt ska för sin del fokusera på ett visst tema varje år. Utskottet anser att en så heltäckande och samlad rapportering som möjligt är rätt förfarande för att bilda en helhetsbild.

Enligt årsberättelsen är det i synnerhet borgensförbindelserna för Finnvera och Statens bostadsfond som ligger bakom den kraftiga ökningen av statens exponeringar. Också exponeringarna i anslutning till stabiliseringen av euroområdet ligger på en fortsatt hög nivå.

Finnvera

År 2016 uppgick borgensförbindelserna för Finnvera enligt regeringens årsberättelse till 22,6 miljarder euro, vilket är på samma nivå som 2015. Under innevarande år ökas borgensfullmakten för Finnvera åter betydligt för att stödja en export som är viktig för Finlands ekonomi. Finska staten får således betydande ekonomiska exponeringar för Finnveras verksamhet. Det finns två fonder som ska ge beredskap för eventuella kreditförluster för Finnveras verksamhet. Om de fonderade medlen inte räcker, täcks Finnveras förluster i sista hand genom statsbudgeten.

Om Finnveras exportfinansiering färdigställdes i början av året en internationell utvärdering. Enligt den är nivån på Finnveras riskhantering utmärkt. Men utvärderingen fäste ändå uppmärksamhet vid att exportfinansieringen var starkt centraliserad. De tre största kunderna täcker in 35 procent av bolagets kreditrisk. Om man antar att Finnveras största kund skulle gå i konkurs och bolaget endast skulle ta ut 43 procent av sina fordringar, skulle hela den buffert för förluster som ingår i fonderna för Finnveras exportfinansiering smälta ner för att täcka förlusterna. Om

Betänkande ReUB 8/2017 rd

verksamhetens tillförlitlighet ska hållas på nuvarande nivå när borgensförbindelserna ökar mot ett maximibelopp på 27 miljarder euro, bör buffertfonderna enligt expertbedömningar utökas.

Utskottet menar att det är angeläget att se till Finnveras riskhantering och att buffertfonderna är tillräckliga. Rapporteringen om exportfinansieringen och dess risker bör också framöver vara omsorgsfull och heltäckande i regeringens årsberättelse. Finnveras verksamhet är viktig för att trygga exportfinansieringen. Den nuvarande regeringen lade i sitt program fast att beståndsdelarna i exportfinansieringen och finansieringsnivån ska fastställas så att de är på minst samma nivå som i konkurrentländerna. Men utskottet betonar att risktagningen bör vara kontrollerad.

Hantering av eurokrisen — exponeringar i anslutning till euroländernas program för finansieringsstöd

Finlands totala exponering i skötseln av eurokrisen som började 2010 uppgick enligt regeringens årsberättelse i slutet av 2016 till cirka 9,5 miljarder euro, av vilket 7,22 miljarder euro bestod av borgensexponeringar. Ansvarsförbindelserna består av ett bilateralt lån till Grekland, garantiförbindelser för den tillfälliga stabiliseringsmekanismens (Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten, EFSF) upplåning och rekapitalisering för den permanenta stabilitetsmekanismen (Europeiska stabilitetsmekanismen ESM) samt den beräknade exponeringen för den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen EFSM).

Det har inte gått att bevilja nytt finansieringsstöd ur EFSF sedan den 30 juni 2013. Av det belopp på 241 miljarder euro som ingick i EFSF:s upplåningsprogram som godkänkts i februari 2012 var i december 2016 cirka 204,4 miljarder euro i användning för finansiering av stödprogram till Grekland, Irland och Portugal. Finlands exponering av detta var omkring 6,28 miljarder euro. Lånevillkoren för EFSF-programmen har undergått lättnader medan programmen genomförts. Ändringarna i lånevillkoren innebär att EFSF:s behov av upplåning fortsätter analogt och börjar minska först när återbetalningarna av lånen inleds. Således fortsätter också behovet av garantier för EFSF:s upplåning. Utskottet ser det som viktigt att principen också framöver är att den ränta som låntagaren betalar åtminstone motsvarar räntan på kapitalanskaffningen.

EFSM är ett program för långivning i sista hand som förvaltas av kommissionen och som inrättades samtidigt som EFSF. Maximibeloppet på lån beviljade av EFSM har begränsats till 60 miljarder euro. Av finansieringskapaciteten har 48 miljarder euro bundits till finansieringen av programmen för Portugal och Irland. Finlands andel av detta är omkring 0,75 miljarder euro. Det har överenskommit att EFSM inte längre ska användas för att finansiera eventuella nya program.

ESM är en permanent stabilitetsmekanism och dess maximala utlåningskapacitet är 500 miljarder euro. Finlands andel av ESM:s grundkapital är omkring 12,58 miljarder euro. Av detta är 1,44 miljarder euro inbetalt aktiekapital och cirka 11,14 miljarder euro infordringsbart kapital. Behovet av att betala infordringsbart kapital beror på om nya program för finansieringsstöd i framtiden accepteras och hur euroområdet stabilitet återställs inom de närmaste åren. I Finland kräver nya program för finansieringsstöd riksdagens godkännande, vilket sker efter att riksdagens sakkunniga utskott har gett utlåtande i stora utskottet, som är riksdagens EU-utskott.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

I årsberättelsen sägs att av ESM:s lånekapacitet på 500 miljarder euro var i slutet på 2016 sammanlagt 127 miljarder euro bundet till programmen för Spanien, Cypern och Grekland. Programmen för Cypern och Spanien har upphört och Spanien har återbetalat 6,6 miljarder euro av det finansieringsstöd på 41,3 miljarder euro som betalades till landet. För närvarande är det bara Grekland som har ett pågående finansiellt stödavtal.

Den risk som hör ihop med stabiliseringsåtgärderna i euroområdet hanteras efter att det finansiella stödavtalet har godkänts huvudsakligen med hjälp av villkor för finansieringsstödet. Framstegen för de reformer i fråga om de ekonomiska och sociala strukturer som uppställs som villkor för det finansiella stödet följs upp genom regelbundna halvtidsutvärderingar. Ansvar för utvärderingarna ligger hos Europeiska kommissionen och ECB. I halvtidsutvärderingarna medverkar också IMF om den är delaktig i att ge finansiellt stöd.

När programmet har upphört är programlandet föremål för en så kallad övervakning efter programperiodens slut tills det har återbetalat 75 procent av det utbetalade finansiella stödet. I samband med halvårsrapporterna för övervakningen efter programperiodens slut utvärderas också risken för att återbetalningen av EFSF-, EFSM- och ESM-lånen blir försummad.

ESM och därmed euroländernas risk begränsas i praktiken av att ESM har status som prioriterad fordringsägare i förhållande till andra fordringsägare genast efter IMF. Bilateral låna och EFSF-låna har inte motsvarande ställning. Finlands risk reduceras av att finska staten i fråga om Greklands andra program och Spaniens program har fått garantier vars belopp är baserade på beloppet på de låna som beviljats av EFSF och ESM. Sammanlagt uppgick marknadsvärdet på finska statens garantier i juni 2017 till cirka 1,22 miljarder euro. Det bör också noteras att den risk som sammanhänger med realisering av ansvarsförbindelser utgörs av finansiella stödavtal som redan beviljats krisländer ur Finlands andelar och inte direkt den andel som är relaterad till stabiliseringsinstrumentens maximala kapacitet.

I finansministeriets översikt framställs förenklade och vägledande bedömningar av risker för Finland av hanteringen av skuldskrisen inom euroområdet. I rapporten framställs bland annat en bedömning enligt vilken väntevärdet för eventuell ekonomisk förlust i anslutning till Finlands åtaganden av den krisfinansiering som beviljats av EFSF och ESM beroende på antagen insolvens uppgår till cirka 0,7—1,2 miljarder euro. Finansministeriets översikt betonar att bedömningen är mycket osäker. Exempelvis de antagna sannolikheterna för insolvens kan antingen över- eller underskatta riskerna.

Revisionsutskottet har tidigare fäst uppmärksamhet vid riksdagens tillgång till information om arrangemangen kring Europas finansiella stabilisering och om detta gäller ett ställningstagande (RSk 8/2013 rd — B 7/2013 rd — ReUB 2/2013 rd). Enligt riksdagens ställningstagande förutsätter riksdagen att regeringen ytterligare stärker och förtydligar målsättningen för euroområdets framtid, alternativa framtidsscenarier och de ingående riskerna och att regeringen lämnar en samlad bild av målsättningen till riksdagen. Detta ska också inbegripa de risker och exponeringar som uppkommer via europeiska centralbankssystemet.

Finansministeriet publicerar halvårsvis en omfattande utredning om åtaganden för Finland till följd av program för finansiella stödavtal för euroområdet. Dessutom behandlas dessa åtaganden

Betänkande ReUB 8/2017 rd

årligen både i regeringens årsberättelse och i finansministeriets översikt. Vidare lämnar statsrådet årligen i juli till riksdagen en utredning om ESM:s årsredovisning och revisionsnämndens berättelse samt EFSF:s bokslut, ledningens berättelse och revisorernas berättelse. Statsrådets utredning innehåller också en översikt över euroområdet situation och de åtaganden som sammanhänger med krishanteringens inklusive de åtaganden som uppstår genom Europeiska centralbankssystemet.

Den akuta krisen är över och den ekonomiska tillväxten stärks i EU- och euroländerna. Också i de tidigare krisländerna har läget blivit bättre. De extraordinära penningpolitiska åtgärderna ska ändå fortsätta tills vidare. Den expansiva penningpolitiken har därför skyddat tillväxten i euroområdet mot konsekvenserna av den ökade internationella osäkerheten. Också Finland har gynnats av den lättare penningpolitiken. Ansvar för Finlands risker genom eurosystelet ligger i enlighet med fördelningen hos Finlands Bank som ingår i Europeiska centralbankssystemet.

Revisionsutskottet har konstaterat (TrVP 53/2017 vp) att utskottet ser det som viktigt att årsberättelsens rapportering om Finlands exponeringar och risker är aktuell och heltäckande. Revisionsutskottet kommer i fortsättningen årligen att följa upp statsrådets rapportering om Finlands ansvarsförbindelser i samband med behandlingen av regeringens årsberättelse.

Utskottet ser med tillfredsställelse att det rapporteras regelbundet om åtaganden i anslutning till finansiella stödavtal för euroländerna jämte risker. Men utskottet anser ändå att rapporteringen bör vara så heltäckande som möjligt i samband med regeringens årsberättelse. För närvarande rapporteras det om åtaganden i anslutning till skötseln av eurokrisen i många sammanhang, vilket gör det svårare att få en helhetsbild. Rapporteringen är tillräcklig men fortfarande utspridd.

Utveckling av riskhanteringen

Enligt de sakkunnigbedömningar som utskottet fått del av motsvarar riskhanteringen för statens garantier en god internationell nivå. Statens garantier rapporteras öppet i samband med övriga statsfinansiella åtaganden. Mot risker i samband med statsgarantier har man huvudsakligen skyddat sig med hjälp av fonder. Men riskhantering och uppföljning av finansiella åtaganden kan enligt sakkunnigbedömningar fortfarande utvecklas. En utmaning med riskhanteringen är enligt utfrågningen av sakkunniga svårigheter med att identifiera risker och brist på adekvata indikatorer.

Trots att statens borgensstock under de senaste åren har ökat mycket kraftigt, har ökningen inte begränsats på något sätt. I Finland beaktar de nationella finanspolitiska reglerna inte villkorliga åtaganden såsom borgensförbindelser. Utgiftsregeln i regeringsprogrammet och ramarna för statsfinanserna är ett väsentligt element i Finlands nationella regelverk för finanspolitiken. De innehåller inga bestämmelser som begränsar tillväxt i fråga om villkorliga åtaganden. Kostnader förorsakade av villkorliga åtaganden beaktas inte heller fullt ut i statsbudgeten varvid den inte begränsar en ökning av åtagandena.

Forskningsrön visar att garantisystemen med tanke på budgetekonomin gärna får vara jämförbara med övriga stödformer såsom direktstöd, skattestöd eller lån. Dessutom bör det finnas tillräckliga buffertfonder eller anslag för den händelse att riskerna realiserar. Storleken på buffertfonderna och de reserverade anslagen bestäms enligt risktagningsbenägenheten.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

I vissa länder har man ansett det behövt att ställa upp riskbaserade begränsningar för ökningen av åtagandena. Som exempel på det kan nämnas Nederländerna. I det system för statsgarantier som används i Nederländerna är fackministeriernas garantiförbindelser underställda budgetramen så att den riskbedömning som gjorts för garantiförbindelsen beaktas i ramen. Syftet med systemet är att valet mellan garantiförbindelser och andra politiska instrument ska vara neutralt.

Finska staten har också betydande finansieringstillgångar. Under de senaste åren har värdet på de finansiella tillgångarna ökat. Men varken regeringens årsberättelse eller finansministeriets översikt tar upp den risk som hänförs till statens nettoställning. Rapporten bör gärna ge en bild av de sammanlagda riskerna i fråga om statens finansiella ställning. Exempelvis lagen Fiscal Responsibility som trädde i kraft i Nya Zeeland 1994 kräver utöver riskhantering tillsyn över statens nettoställning. En heltäckande total balansräkning beaktar statens tillgångar. Riskerna i den totala balansräkningen beräknas liksom hos banker och försäkringsbolag med metoden VaR (Value at Risk). Metoden visar hur mycket statens nettoställning under en viss tid kan förändras med en viss sannolikhet. På så sätt kan man exempelvis bedöma vad som är en acceptabel risknivå för att exempelvis kunna trygga hållbarheten i de offentliga finanserna. Genom en övergripande hantering av tillgångar och åtaganden kan således också risken för skattebetalarna hanteras.

Utskottet uttryckte sin oro över att statens garantistock utökas i sitt betänkande våren 2017 (ReUB 3/2017 rd — B18/2016 rd). Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att trots utvecklingen av rapporteringen och riskhanteringen är det fortsatt svårt att gestalta de sammanlagda riskerna. Därför upprepar utskottet sin oro över att garantistocken växer. Utskottet anser att den offentliga sektorns åtaganden och anknytande risker bör följas upp som en helhet och i relation till den övriga ekonomin. Att utveckla indikatorer är i nyckelroll. Dessutom behöver också buffertfonderna utökas i takt med att borgensfullmakterna ökar. Exempel från andra länder på system för riskhantering bör också övervägas i tillämpliga delar. Att stödja sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten är viktigt även om det skulle innebära att statens åtaganden ökar. Utskottet konstaterar ändå att besluten om risker bör vara medvetna och kontrollerade. Särskild uppmärksamhet bör ägnas uppföljningen och rapporteringen av riskerna och att det säkerställs tillräckliga buffertfonder.

Det är viktigt för Finland att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) är stabil och fungerar väl. Av de krishanteringsmekanismer som inrättades som stöd för medlemsländerna när eurokrisen satte in 2010 har särskilt ESM visat sig fungera väl. Ändå saknas en trovärdig ram för att genomföra investeransvar vid skötseln av staternas skuldproblem. Europeiska kommissionen har tagit initiativ till en diskussion om ambitiösa tankar om att utveckla och fördjupa EMU. En viktig och beaktansvärd aspekt i denna diskussion är enligt utskottets mening de eventuella reformernas inverkan på finska statens åtaganden och riskhantering.

Därför föreslår utskottet att riksdagens ställningstagande RSk 8/2013 rd — Ö 7/2013 rd — ReUB 2/2013 rd ska strykas och ersättas med följande nya ställningstagande. *Utskottet förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdet framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Det är viktigt att Finland aktivt formulerar sin ståndpunkt med beaktande av de riskrelaterade synpunkterna. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseenden i*

Betänkande ReUB 8/2017 rd

uppdaterad form och heltäckande. Indikatorerna för riskhanteringen bör utvecklas och tillräckliga buffertfonder bör ombesörjas.

Kampen mot svart ekonomi

Årligen behandlar revisionsutskottet i ett flertal sammanhang kampen mot svart ekonomi och granskar hur åtgärderna fortskrider. Vid behandlingen av regeringens årsberättelse gjorde utskottet en bedömning av hur riksdagens ställningstaganden om den svarta sektorn har fullföljts.

I det första budgetutlåtandet (ReUU 3/2015 rd) under valperioden ansåg utskottet att det fortfarande behövs ett program mot svart ekonomi som sträcker sig över hela valperioden. Då pågick det tidigare programmet och regeringen hade ännu inte fastställt ett nytt program för de kommande åren. Samtidigt ansåg utskottet det angeläget att alla myndigheter (bland andra Skatteförvaltningen, Tullen, polisen och rättsmyndigheterna) som är viktiga för kampen mot svart ekonomi tillförsäkras resurser genom programmet. I sitt utlåtande lyfte utskottet fram att tilläggsanslaget för bekämpning av ekonomisk brottslighet behövs och hörde också finansministern i frågan. Minister Stubb informerade utskottet och samma dag, den 5 november 2015, också riksdagens plenum att de planerade nedskärningarna i tilläggsanslaget (6,4 miljoner euro) till polisen för bekämpning av ekonomisk brottslighet återtas.

I april 2016 fattade statsrådet ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020. Målet är att minska såväl den nationella som den internationella svarta ekonomin och den ekonomiska brottsligheten i Finland. Strategin fokuserar särskilt på internationella penning- och varuflöden och på frågor om rörlig arbetskraft.

Avsikten är att främja projekt som syftar till att förbättra företagens möjligheter till sund konkurrens och göra det lättare för företagen att fullgöra sina offentliga skyldigheter. För att verkställa strategin godkände statsrådet ett åtgärdsprogram. Ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet bevakar hur strategin och åtgärdsprogrammet framskrider, bedömer behovet av ändringar och avrapporterar framstegen till finanspolitiska ministerutskottet.

Strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet följs också upp av en parlamentarisk arbetsgrupp.

Vid sin halvtidsöversyn våren 2017 gick regeringen in för kompletterande strategier för att effektivisera kampen mot den svarta sektorn och förhindra skattesmitning. Bland åtgärderna märks att skattenummersystemet inom byggbranschen ska utsträckas till vissa andra branscher, att en lägesbildsfunktion inrättas i år och att det utreds om typgodkända kassasystem lämpar sig för finländska förhållanden. I utlåtandet om planen för de offentliga finanserna (ReUU 1/2017 rd) ansåg revisionsutskottet det viktigt att kampen mot den svarta ekonomin fortsätter med tillräckligt stor beslutsamhet och att kampen ses som en viktig fråga för hela vårt samhälle. Enligt vissa sakkunniguttalanden kommer de ökande varuflödena i näthandeln och konsekvenserna av nya betalningssätt, exempelvis virtuell valuta, att vara de stora frågorna i kampen. Utskottet underströk också att resurserna till kampen mot den svarta sektorn, inklusive anslagen till Tullen, måste hålla jämna steg med förändringen i den internationella omvärlden och den digitala handeln.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

I detta utlåtande pekar utskottet på dels de största framgångarna i kampen mot den svarta sektorn, dels de frågor som det är av största vikt att arbeta vidare med för att bekämpa den svarta sektorn och motverka internationell skatteflykt.

Informationstillgång och informationsutbyte

Frågor kring myndigheternas befogenheter och informationsutbyte mellan myndigheterna, och överlag kring möjligheterna att få information är enligt utskottet viktiga. För närvarande finns det två ställningstaganden av riksdagen som gäller dessa frågor (RSk 42/2010 rd, punkt 7, och RSk 26/2015 rd, punkt 2). Regeringen har i sin årsberättelse svarat att frågorna ingår i åtgärdsprogrammets spetsprojekt och att ett primärt villkor för att åtgärderna för att bekämpa svart ekonomi och ekonomisk brottslighet ska vara effektiva är att myndigheterna vid utförandet av sina kärnuppgifter ska kunna identifiera aktörerna inom svart ekonomi bland sina kunder. Identifieringen och övervakningen underlättas och effektiviseras i synnerhet av att uppgifter om företagsverksamhet är lätt tillgängliga och av e-tjänster i informationsutbytet mellan myndigheterna.

På grundval av innehållet i fullgöranderapporten har myndigheterna bättre möjligheter att bilda sig en helhetsbild av sin kund när de har tillgång till mer omfattande uppgifter än den egna informationen. Rapporten innehåller uppgifter om skötseln av åtaganden i anslutning till bland annat skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- eller arbetslöshetsförsäkringspremier och avgifter som tas ut av Tullen. De senaste åren har allt fler fullgöranderapporter begärts. För två år sedan besvarades under 200 000 uppgiftsfrågningar och i år beräknas antalet frågor uppgå till cirka 300 000. Tjänsten används mer på grund av automatiseringen och på grund av att tjänsten har utvidgats till nya användningsområden.

Vid sakkunnigutfrågningen togs följaktligen upp att det har gjorts flera lagstiftningsreformer i ärendet under 2016 och 2017. Användningsområdet för fullgöranderapporterna har utvidgats till att gälla övervakningen av konsumentkrediter och registreringen av vissa kreditgivare och kreditförmedlare och i fråga om uppgifter inom arbetarskyddsförvaltningen övervakning av beställansvarslagen. Rapporterna kan nu användas också i offentliga upphandlingar, lönegarantiuppgifter och trafiktillståndsmyndigheternas tillstånds- och tillsynsuppgifter. Vidare utvidgades möjligheterna att använda fullgöranderapporter i lagpaketet för bekämpning av finansieringen av penningtvätt och terrorism.

Aktuell är också en proposition där Skatteförvaltningen i fråga om korruptionsbrott ges rätt att på eget initiativ ge förundersökningsmyndigheten beskattningsuppgifter med identifieringsuppgifter som gäller skattskyldiga. Likaså aktuell är beredningen av separat lagstiftning i anknytning till villkor för registrering hos företag (företag som tillhandahåller färdtjänster och företag verksamma inom området för social- och hälso-tjänster). Villkor för registrering ska vara skötseln av offentligrättsliga skyldigheter. För närvarande pågår också en utredning om att utveckla bestämmelserna om informationsutbyte mellan Finansinspektionen och Livsmedelssäkerhetsverket.

För att öka tillgången till myndighetsinformation pågår dessutom projektet för ett gränssnitt för myndigheternas informationstjänster (VTPR) som ska leda till att information i den offentliga förvaltningens företagsdataloger smidigt ska kunna ställas till förfogande för de myndigheter som har rätt till fullgöranderapport. Gränssnittet har börjat utnyttjas av utredningsförvaltningen, Skat-

Betänkande ReUB 8/2017 rd

teförvaltningen, Tekes, konkursombudsmannen, trafiktillståndsmyndigheten (närings-, trafik- och miljöcentralerna), Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Pensionsskyddscentralen och de som sköter offentlig upphandling. Uppkoppling till gränssnittet för arbets- och näringsministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, Tullen, Arbetarskyddsförvaltningen och Valvira planeras bli genomförd under 2017.

Utskottet konstaterar att det har skett framsteg i fråga om behörighet, informationsutbyte mellan myndigheterna och tillgången till myndighetsuppgifter och att det skapar förutsättningar för en mer effektiv bekämpning av svart ekonomi. Det har också en förebyggande effekt. Utskottet betonar utöver myndighetsarbetet företagets och kundernas roll i att iaktta svart ekonomi och anser att det skulle gynna bekämpningen av svart ekonomi och trygga en sund konkurrens om offentlig information om bland annat skötseln av ett företags offentligrättsliga skyldigheter fanns lätt tillgänglig på webben.

Propositionen om Nationella inkomstregistret (RP 134/2017 rd) behandlas just nu i riksdagen. Att genomföra inkomstregistret ingår i projekten för att bekämpa svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. I och med reformen övergår man till ett system där arbetsgivarna centralt anmäler uppgifterna en gång och med en anmälning till inkomstregistret där uppgifterna förmedlas till alla som behöver uppgifterna. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2018. Inkomstregistret ska omfatta omkring 2,8 miljoner löntagare. Datinnehållet ska utvidgas och antalet registrerade inkomstagare ska öka från 2020 när förmånsinkomster omfattas av inkomstregistret.

Målet är att erbjuda myndigheter och aktörer som sköter offentliga uppdrag tillgång i realtid till heltäckande löne- och förmånsinkomstuppgifter som gäller löntagarna samt till andra uppgifter om anställningsförhållandena i ett centraliserat datalager. Ett syfte med tillgången till uppgifter i realtid är också att förbättra förutsättningarna att bekämpa den grå ekonomin. Utskottets uppfattning är att inkomstregistret kommer att ge fler möjligheter att bekämpa svart ekonomi.

Resursfrågor

Tullens omvärldsvillkor

Tullens bekämpning av ekonomisk brottslighet har under innevarande decennium blivit mer krävande på grund av nya fenomen inom ekonomisk brottslighet såsom i synnerhet internationell ekonomisk brottslighet som har samband med e-handel och trafik inom inremarknadshandeln. Webben utnyttjas allt mer för att marknadsföra och sälja högt beskattade produkter till konsumenterna, och samtidigt kringgås skattebestämmelser för produkterna och det uppstår en ogrundad konkurrensfördel för aktörer som handlar i strid med bestämmelserna.

Utskottet uttrycker oro över Tullens förmåga att anskaffa den tidsenliga övervakningsteknik som behövs och förnya sin verksamhet och sin kompetens för att bekämpa de nya fenomenen utöver den traditionella bekämpningen. I 2018 års budgetproposition föreslås Tullens resursbrist bli lindrad på så sätt att personalminskningen som pågått i 10 år kan stoppas före utgången av decenniet. Den föreslagna anslagsnivån möjliggör dock enligt Tullen inte de anskaffningar som behövs.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Det inverkar i sin tur omedelbart på statens skatteintäkter. Eftersom bekämpningen av svart ekonomi täcker in hela tullverksamheten och genomsyrar alla verksamhetssektorer, har de anslag som anvisas Tullen en direkt effekt på Tullens kapacitet när det gäller bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet och att korrigera skattefelet.

Tullen är den enda myndigheten som övervakar varuflödet i fråga om utrikeshandeln och bagaget hos resenärer som passerar gränser. Tullens roll i den inre säkerheten hör primärt ihop med övervakning av varuflödet och bekämpning av hot som kommer den vägen. Det är centralt i fråga om genomförandet av dessa uppgifter att Tullen är närvarande vid Finlands alla gränser. Vid Schengenområdet inre gränser är Tullen ofta i praktiken den enda myndigheten som möter den som passerar gränsen.

Utskottet konstaterar att det i dagsläget behövs specialkompetens och internationellt samarbete för rättvisa konkurrensfördelar, genomförd skattekontroll, ett effektivt uttag av skatteintäkter och även för att upprätthålla den inre säkerheten. Den relevanta specialkompetensen kräver tilläggsutbildning för personalen bland annat för tillsyn med elektroniska medel och beslagtagande av elektroniskt material för att kontrollera det. En tilläggsfinansiering på en miljon euro skulle garantera en tilläggsrekrytering av ungefär 20 personer och skulle på längre sikt möjliggöra de strukturella reformer som krävs för den nya typen av verksamhet. Utskottet anser att tilläggsfinansieringen är motiverad.

Bekämpning av ekonomisk brottslighet i dag

Mängden öppna ekobrottmål har ökat och samtidigt satsar man på att undersöka mål som är över 24 månader gamla. Prioriteringen har fått till följd att mål i realtid tas upp senare vilket i sin tur leder till att den återtagna vinningen av brott minskar. Statistiken visar en sjunkande trend i fråga om beslagtagna vinning av brott under de tre senaste åren (2014—2016). Under toppåret 2014 bokfördes återvunna tillgångar för 47,7 miljoner euro, 2015 var siffran 29,4 miljoner euro, 2016 var den 14,8 miljoner euro och under den första halvan av innevarande år är utfallet 6,2 miljoner euro. Enligt polisen befinner vi oss i ett läge där man har tvingats bestämma om man ska prioritera maximering av återtagen vinning av brott eller så många avslutade mål som möjligt.

Den återtagna vinningen av brott varierar stort bland annat beroende på de mål som undersöks. Tidpunkten för brottanmälan och tidpunkten för inledning av undersökning inverkar betydligt på den vinning av brott som kan beslagtas. Ekobrottsenheterna har på sistone noterat att tillgångar i tilltagande utsträckning göms undan exempelvis utomlands och bland annat i virtuella valutor. Det gör det svårare att spåra och återta vinning av brott. Att internationella kopplingar betonas i ekobrottsligheten medför nya utmaningar.

Ytterst omfattande och långvariga ekobrott som huvudsakligen undersökts i huvudstadsregionen binder upp enhetens resurser i betydande utsträckning och inverkar således på tidpunkten för inledning av andra mål, och på undersökningstiderna. Undersökning av långvariga mål inverkar på mängden öppna ekobrottmål och mål som är över 24 månader gamla. I fråga om gamla mål kommer man oftast inte över vinning eftersom det har funnits tid att dölja eller förstöra den. Framgångar och bakslag i arbetsläget vid enheterna i huvudstadsregionen inverkar på resultatet i hela landet.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Under de senaste åren har ekobrottsenheterna fått för undersökning arbetsbrott såsom diskriminering i arbetslivet med karaktär av ocker, människohandelsbrott och livsmedelsbedrägerier, korruptionsrelaterade brott och bedrägeribrott relaterade till företagsverksamhet. Mängden skattebrott som Skatteförvaltningen anmält till polisen är stadd i ökning. År 2010 statistikförde Skatteförvaltningen 424 polisanmälningar. År 2012 var målen 502, 2015 var de 602, 2016 var de uppe i 817 och i år har 697 anmälningar gjorts fram till den 21 september 2017.

Genom projektet i åtgärdsprogrammet görs för närvarande en utredning för att skapa en lättare undersökningsmodell för ekobrott. Utredningen görs i samarbete mellan representanter för polisen, åklagarna och Skatteförvaltningen. Avsikten är att snabba upp förundersökningen väsentligt utan att försumma kvaliteten.

Den kraftiga ökningen av antalet asylsökande 2015 ledde till att arbetsuppgifterna i anslutning till de asylsökande minskade ekobrottsundersökningens resurser 2015 och 2016, vilket delvis syns i ekobrottsundersökningens resultat. Enligt Polisstyrelsens beslut 2016 ska resurser för ekobrott endast användas för undersökning av mål som klassificerats som ekobrott.

Under de två senaste åren har ekobrottsbekämpningen tilldelats tilläggsfinansiering genom en kompletterande budget. År 2016 beviljades polisen 3,2 miljoner euro för bekämpningen av svart ekonomi och polisen förband sig att själv anvisa 3,2 miljoner euro för samma syfte. Detsamma gjorde man 2017. På så sätt hölls finansieringen på de tidigare årens nivå (6,4 miljoner euro). I samband med beslutet om ramen för 2017—2020 våren 2016 beviljades polisen en nivåförhöjning på 5 miljoner euro för 2017 och 10,0 miljoner euro från och med 2018 framåt. I detta sammanhang konstaterades det att finansieringen förutom på den automatiska trafikövervakningen uttryckligen bör inriktas på bekämpningen av svart ekonomi.

I 2018 års budgetproposition konstateras att i bekämpningen av ekobrottslighet är målet att ligga i realtid, att de oavslutade ärendena ska minska, att utredningstiderna ska bli kortare och att en större del av vinningen av ekobrotten ska fås tillbaka genom ett tätare samarbete mellan polis och åklagare vid förundersökningen. Utskottet uttrycker sitt gillande över att målen eftersträvas också genom en reform av arbetssätt och genom myndighetssamarbete. Men om ekobrottsutredningen inte får tilläggsfinansiering för 2018, är det enligt utskottets mening orealistiskt att vänta sig att målen ska kunna nås och verksamheten försvåras också för andra som bekämpar svart ekonomi.

Effekterna av kampen mot svart ekonomi

De mest effektfulla av projekten i åtgärdsprogrammet blir enligt utfrågningen av sakkunniga att skapa en gemensam lägesbild, informationsutbytet mellan myndigheterna, ökad allmän offentlighet och typgodkända kassasystem (om de bedöms vara lämpliga). Riksdagen förutsatte 2014 att regeringen vidtar åtgärder och försäkras sig om att kampen mot den svarta ekonomin i fortsättningen bygger på en gemensam lägesbild för myndigheterna och på mekanismer som leds av regeringen. Enligt åtgärdsprogrammet ger lägesbilden möjlighet att identifiera fenomen inom ekobrottslighet och svart ekonomi och att bedöma deras effekter. Tills vidare har man inte kunnat producera en täckande helhetsbild av dem; informationen har varit sektoriserad ministerievis och till sin karaktär huvudsakligen icke analyserad statistisk information. Avsaknaden av en läges-

Betänkande ReUB 8/2017 rd

bild har också lett till att riksdagen har haft svårt att bilda sig en helhetsbild av den svarta ekonomin, bekämpningen och bekämpningens genomslag.

Lägesbildsverksamhetens beredskapsgrad beräknas vara cirka 60 procent och verksamheten fassas in under 2017. Lägesbilden upprätthålls genom samarbete mellan alla centrala myndigheter som arbetar med bekämpning av svart ekonomi och verksamheten koordineras av Enheten för utredning av grå ekonomi. Webbportalen öppnas i början av 2018. Den planeras bli använd av dels myndigheterna, dels medborgare, politiska beslutsfattare och forskare. Den information som står till buds förbättrar samhällets möjligheter att reagera snabbt på fenomen och störningar relaterade till ekobrottslighet och svart ekonomi. Bedömningarna om den svarta ekonomins spridning och mängd är baserade på såväl nationella som internationella undersökningar och utredningar. I lägesbilden följs också genomslaget för bekämpningen av ekobrottslighet och svart ekonomi på grundval av statistiska uppgifter och i ljuset av kontroll av företag och påföljder av dem.

Byggsektorn har under de senaste åren blivit föremål för ett flertal lagändringar som effektiviserar bekämpningen av svart ekonomi: omvänd moms, introduktion av skattenummer och en utökad anmälningsskyldighet. Lagändringarna inom byggbranschen har ökat skatteintäkterna och företagens egna anmälningar för beskattningen. Enheten för utredning av grå ekonomi har utrett hur byggbranschen påverkas av lagstiftningen om skyldigheten att anmäla uppgifter om entreprenader och arbetstagare inom byggbranschen, som trädde i kraft 2014.

Utskottet konstaterar att de genomförda lagändringarna på grundval av utredningen verkar ha fallit väl ut. Företagen anmäler nu sina anställdas löner med bättre täckning och lönesummorna har ökat. Mängden utländska arbetstagare har ökat och deras löner har bättre än förr kommit att omfattas av beskattningen. Av intresse är att lönesumman för utländska arbetstagare åren 2013—2015 ökade snabbare än antalet utländska arbetstagare. Dessutom har lönesumman för utländska arbetstagare proportionellt ökat mer än lönesumman för finländska arbetstagare och även deras medel- och medianlöner har stigit. Skatteförvaltningen bedömer att samtliga genomförda reformer i byggbranschen (omvänd moms, skattenummerregister och anmälning av entreprenader och arbetstagare) har ökat byggbranschens lönesumma med sammanlagt ungefär 300 miljoner euro och skatteintäkterna med cirka 100 miljoner euro år 2015. Skattenummerregistret har enligt statistiken inverkat på ökningen av byggbranschens lönesumma redan före den utvidgade anmälningsskyldigheten.

Utskottet välkomnar att genomslaget för bekämpningen av svart ekonomi i fortsättningen effektiviseras bland annat med hjälp av lägesbildsfunktionen. Det är också angeläget att veta vilka effekter redan genomförda reformer har haft (inklusive effekten på skatteintäkterna). Utskottet anser att det gärna får utredas vidare huruvida skattenumret skulle lämpas sig i större utsträckning för branscher med mycket utländsk arbetskraft såsom exempelvis turism- och restaurangbranschen, fastighetsskötsel, transportbranschen och varvsindustrin.

Att förebygga internationellt kringgående av skatt

Fusk med skatteparadis förorsakar Finland skatteförluster vars storlek det inte finns tillförlitliga uppskattningar av. Finland har en av de lägsta företagsskattesatserna i EU. Det är mot Finlands intresse om andra länder erbjuder företagsspecifika och hemliga förmåner som medför en mycket

Betänkande ReUB 8/2017 rd

låg skattesats, eller ingen skatt alls. Gruppen av sådana länder har under de senaste åren minskat, men bland sådana räknas fortfarande bland annat Belgien, Irland, Luxemburg, Nederländerna och vissa östater.

OECD:s arbete mot skattesmitning (BEPS-projektet) har bland annat resulterat i EU:s direktiv mot skatteundandragande som antogs senaste sommar och som bekämpar aggressiv skatteplanering hos multinationella företag genom att förtäta skattebaserna, och det så kallade CRS-avtalet som gäller automatiskt utbyte av information. Till det utbyte av kontouppgifter mellan myndigheter som inleddes i höst har redan 101 länder förbundit sig. Bland dem finns nästan alla finanscentrum och tidigare skatteparadis. Det mest betydande utomstående landet är Förenta staterna som själv för egen del tar ut 30 procent i källskatt som betalas till finansiella institut utanför gränserna för Förenta staternas tillgång till information.

Skatteförvaltningen har under de senaste åren vidtagit många åtgärder för att förebygga internationellt kringgående av skatt och åtgärderna bygger på riskbaserad verksamhetsplanering. Enligt Skatteförvaltningen är det i framtiden viktigt att ha framförhållning och att fokusera på verksamhet som fungerar i realtid och som utnyttjar stora datamassor. Skatteförvaltningen har också under en följd av år undersökt ägarskaps- och finansieringsarrangemang hos internationella koncerner. Undersökningarna har bland annat gällt frågan om ränta på skuld är avdragsgill enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet eller om det handlar om en ränta som inte hör till en filial eller om arrangemanget vid en samlad bedömning anses innebära kringgående av skatt.

Skatteförvaltningen har tills vidare ingripit i cirka 30 arrangemang och i flera fall pågår utredningen fortfarande. I de redan undersökta arrangemangen uppgår totalbeloppet av skatter som kringgått till flera hundra miljoner. I en stor del av fallen pågår utredningen fortfarande vid olika rättsinstanser eller i skatterättelsenämnden.

Koncernskattecentralen använder sedan 2016 ett arbetssätt baserat på fördjupat kundsarbete. Genom det vill man åstadkomma att skatteärenden handläggs så effektivt och resultatnriktat som möjligt i realtid så att förutsägbarheten och rättssäkerheten i beskattningen blir genomförd. Kundkoncernen kan uppge sin skattestrategi och sina mål i fråga om beskattningen och analogt förbinder sig Koncernskattecentralen att vara öppen och diskutera med kundkoncernerna om lösningar i de tolkningsfrågor som de lyfter fram. Denna verksamhet ger enligt Skatteförvaltningen möjlighet att upptäcka problem relaterade till internationellt kringgående av skatt och även att förebygga uppkomsten av sådana strukturer.

Koncernskattecentralen förfogar också över ett förfarande för föregripande samtal där företag erbjuder möjligheten att på eget initiativ ta upp sina olika beskattningsfrågor för diskussion. Koncernskattecentralen kan också själv ta initiativ till ett föregripande samtal. Vid samtalet kan det bland annat utredas hurdan styrning bolaget behöver för att kunna handla riktigt och i enlighet med skattelagarna. Bolagen kan ges information om eventuella skattepåföljder av olika alternativ.

Det är angeläget, menar utskottet, att Finland också framöver agerar aktivt inom EU för att tygla en snedvridande skattekonkurrens. Det är också angeläget att säkerställa att nationella aktörer kan

Betänkande ReUB 8/2017 rd

utnyttja de uppnådda resultaten såsom de möjligheter som automatiskt informationsutbyte ger vid skattetillsynen. För att utnyttja de enorma datamassorna behövs tillräckliga datasystem och nya typer av kompetens. Ekobrottsligheten är i tilltagande utsträckning elektronisk.

Beskattaren har efterbeskattat företag (exempelvis Fortum och Nokian renkaat) för kringgående av skatt i samband med internprissättning, och det har tillgripits rättsliga medel för att få till stånd lösningar i fallet. I bägge fallen gällde det skattepåföljder på cirka 100 miljoner euro. I fråga om Fortum är behandlingen slutförd och beslutet om efterbeskattning har upphävts. Vid utfrågningen av sakkunniga konstaterades det att de flesta fallen har avgjorts så som beskattaren föreslagit.

Utskottet understryker förutsägbarhet och rättssäkerhet i beskattningen. Dessa mål främjas bland annat genom tydliga bestämmelser varvid möjligheterna till tolkning minskar. Detta är till fördel för både samhället och företagen. I Finland bereds just nu verkställandet av direktivet mot skatteundandragande i den nationella lagstiftningen. Reformbehov värda att överväga finns enligt utskottets mening i rätten till ränteavdrag och begränsningen av den och i bestämmelsen om internprissättning.

Utskottet välkomnar det arbetssätt som skatteförvaltningen inlett, att man står i kontakt med företaget för att etablera samtalskontakt om planerade eller redan genomförda arrangemang, och erbjuder expertstöd ur en beskattningsrelaterad synvinkel.

Reformen av alkohollagen och bekämpning av svart ekonomi

Riksdagen behandlar en regeringsproposition om alkohollagstiftningen (RP 100/2017 rd). Enligt Enheten för utredning av grå ekonomi kan den föreslagna ändringen av villkoren för serveringstillstånd försvaga möjligheterna för de myndigheter som beviljar serveringstillstånd att bekämpa svart ekonomi och ekobrottslighet inom hotell- och restaurangbranschen som är en central bransch för bekämpningen i fråga. De föreslagna ändringarna inverkar också på informationsutbyte och utnyttjande av information vid bekämpningen av svart ekonomi. Det är i så fall en oroväckande utvecklingstrend, menar revisionsutskottet, och ärendet bör granskas ytterligare vid behandlingen i riksdagen.

Enligt RP är ett villkor för serveringstillstånd i fortsättningen bland annat att ”sökanden inte har försatts i konkurs och i fråga om sin förmögenhet förmår sköta verksamheten och se till att de lagstadgade skyldigheterna uppfylls”. Villkoren för koncession gäller företagets ekonomiska tillstånd och betalningsförmåga. Att sköta åligganden är ett mer omfattande begrepp. Utredningsenheten föreslår att ett villkor för serveringstillstånd ska vara att sökanden sköter om sina åligganden i fråga om skatter, lagstadgade pensions-, arbetslöshets- och olycksfallspremier och tullens avgifter.

Ett återtaget serveringstillstånd föreslås utgöra ett hinder för att få ett nytt tillstånd för två år. Enligt utredningsenheten leder en tidsfrist på två år till en situation där betydelsen av att tillståndet återtas försvinner i förvaltningsdomstolarnas långvariga besvärörfarande och avbrott i verkställigheten. Tidsfristen kan dessutom förhindra återtagandets egentliga effekt, som ju är att rensa näringsfånget från aktörer som försummar sina skyldigheter. Utredningsenheten föreslår att tiden förlängs till fem år.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Ersättningar till den högsta ledningen i statliga bolag

Revisionsutskottet har redan tidigare utrett belöningsystemen för den högsta ledningen i statliga bolag 2011. Då tillämpades den finanspolitiska anvisningen i ministerutskottets ställningstagande av den 8 september 2009 om belöning av företagsledningen och pensionsförmåner. Med anledning av sin utredning utarbetade revisionsutskottet ett betänkande. På grundval av utskottets arbete godkände riksdagen ett ställningstagande (Ö 8/2013 rd — RSk 20/2013 rd): ”Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att den skälighetsprincip som ligger som utgångspunkt för det finanspolitiska ministerutskottets anvisning om belöningar blir genomförd i fråga om belöning av ledningen i statliga bolag. För att skälighet ska uppnås måste grundlörens inverkan på den totala belöningsnivån beaktas bättre än för närvarande. Det är viktigt att det finanspolitiska ministerutskottets nya och striktare principer för maximala belöningar inte leder till höjda grundlöner.” I samband med detta betänkande utreder utskottet hur ställningstagandet har utfallit.

Enligt en sakkunnigutredning som revisionsutskottet har fått del av har löneutvecklingen för verkställande direktörer vid statsägda bolag varit måttlig åren 2013—2016. Särskilt måttlig har utvecklingen varit i bolag som till hundra procent ägs av staten. Då man ställer de verkställande direktörernas löneutveckling i proportion till den allmänna genomsnittliga inkomstutvecklingen 2013—2016, kan det konstateras att de knappast alls avviker från varandra. Hälften av de verkställande direktörerna har bytts ut under tiden 2013—2016. Byte av verkställande direktör innebär en betydande avbrott i kontinuiteten i bolagets verksamhet, och i ett sådant läge är trycket större än normalt att justera direktörslönen uppåt, uppges vid sakkunnigutfrågningen. I kommersiella, icke börslistade bolag har det skett 13 byten av verkställande direktör. Av de nya direktörerna har tio samma eller lägre fast lön än föregångaren. I ett par fall har den genomsnittliga årsförhöjningen varit cirka 2—4,5 procent. I bolag med särskilt uppdrag har det förekommit några höjningar av fast lön, främst i bolag där ägarstyrningen sköts av arbets- och näringsministeriet. I vissa bolag med särskilt uppdrag har verkställande direktörens lön sjunkit trots att direktören inte har bytts ut. I sex börsbolag har verkställande direktörens fasta lön stigit: höjningen varierar mellan 3,6 och 13,9 procent.

Åren 2013—2016 har fem ministrar ansvarat för ägarstyrningen. Ägarens signal till bolagen har hela tiden varit att betona måttlighet och det har enligt den sakkunniga som utfrågats genomförts särskilt väl i de bolag där det har funnits en tjänstemannamedlem i bolagets styrelse.

I anvisningarna om belöning förutsätts att bolagsstyrelserna på bolagsstämmorna beskriver den bolagsspecifika belöningspolitiken och motiverar den resultatlön som betalats till verkställande direktören och som en helhet den resultatlön som betalats till ledningsgruppen. Enligt erhållen sakkunnigutredning har samtliga statsägda bolag iakttagit detta krav från 2017 års bolagsstämma. Revisionsutskottet ser positivt på denna ökade öppenhet i fråga om belöningsvillkor och faktisk belöning.

Revisionsutskottet anser utifrån erhållen utredning att ställningstagandet (RSk 20/2013 rd — Ö 8/2013 rd — ReUB 7/2013 rd) kan strykas.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Tilläggs pension för Finnairs verkställande direktör

Statsrådet fattade den 13 maj 2016 ett principbeslut om statens ägarpolitik, vars bilaga 2 uttrycker statsrådets uppfattning om de belöningsprinciper som ska iaktas i statsägda bolag. I belöningsprinciperna behandlas som ett belöningsärende tilläggs pensioner. Om dem heter det att ”Statens ståndpunkt som ägare är att tilläggs pensioner inte ska användas för belöning. I företag där det utöver staten finns andra ägare beslutar bolagets styrelse i bolagets allmänna intresse om totalbelöningen av ledningen.” Formuleringen har i vissa fall lett till varierande tolkningar av beslutets bindande verkan. Vid avdelningen för ägarstyrning och i bolagens styrelser har saken uppfattats så att tilläggs pensioner kan användas när bolaget vid sidan av staten också har andra aktieägare och beslutet fattas av bolagets styrelse.

Den ovan nämnda anvisningen om belöning som gäller tilläggs pensioner har varit oförändrad sedan 2012. En nyhet i 2016 års belöningsanvisning är klara anvisningar om att endast premiebaserade tilläggs pensioner kommer på fråga. I anvisningen sägs att ”En tilläggs pensionsbetalning som överskrider den möjliga ArPL-nivån ska vara avgiftsbaserad. Pensionsförmånerna ska grunda sig på en fast månadslön.” Beslutet har i bolagen tolkats på så sätt att användning av tilläggs pensioner för att belöna ledningen har varit acceptabelt i bolag med bred ägarbas där staten är en aktieägare. Under de senaste åren har tilläggs pensioner använts för att belöna ledningen hos Fortum Abp och Vapo Oy samt Finnair Abp.

Finnairs styrelse fattade beslut om tilläggs pension för bolagets verkställande direktör den 21 juni 2016, det vill säga efter att statsrådets principbeslut med belöningsanvisning hade fattats den 13 maj 2016. Bolaget informerade inte ägarstyrningsavdelningen eller andra intressenter om sitt egentliga beslut. Ordföranden för bolagets belönings- och utnämningsutskott hade i mars 2016 träffat ägarstyrningsavdelningens avdelningschef för att berätta för huvudägarens representant om bolagsstyrelsens behov av att justera verkställande direktörens totallön. Då hade bolagsstyrelsens primära alternativ varit tilläggs pension. Ägarstyrningsavdelningen gick in för att tröskeln att informera den minister som ansvarar för ägarstyrningen inte överskridits i ärendet.

Finnair publicerade sitt belöningsbeslut på sin webbplats den 9 augusti 2016. Vid bolagsstämman våren 2017 presenterade Finnair en belöningsrapport i överensstämmelse med principbeslutet om statens ägarpolitik. Rapporten innehöll bolagets belöningspolicy, grunderna för rörlig ersättning och tilläggs pension. Det var fråga om en delgivning för bolagsstämman, inte ett beslutsärende. Inte heller Fortum Abp och Vapo Oy, som också har använt tilläggs pensioner för att belöna sin ledning, informerade separat den statliga ägaren om sina planer eller beslut. Bolagens styrelser har iakttagit principbeslutets linje enligt vilken beslut om tilläggs pensioner fattas av bolagets styrelse.

Revisionsutskottet anser att det ansvariga ministeriet skulle ha informerats om besluten om tilläggs pension i förväg eftersom det handlade om en principiellt tungt vägande fråga där man avsåg att gå emot huvudprincipen om tilläggs pensioner i anvisningen om belöningar. Trots att besluten om tilläggs pensioner har fattats i enlighet med gällande bestämmelser, menar utskottet att staten framöver som ägare bör verka för att tilläggs pensioner inte är ett sätt att belöna ledningen i statsägda bolag. Det är befogat att staten i fråga om sin personal iakttar en rättvis lönepolitik. Ut-

Betänkande ReUB 8/2017 rd

skottets uppfattning är att belöningen bör ske medan anställningen pågår och inte genom pensionsförmåner.

Fukt- och mögelproblemen i byggnader

Revisionsutskottet framhåller att förutsättningarna för att förebygga fukt- och mögelproblem i byggnader och minska skadorna på grund av dem har förbättrats sedan utskottet lämnade sitt betänkande om frågan (ReUB 1/2013 rd) och riksdagen godkände ett ställningstagande (riksdagens skrivelse RSk 5/2013 rd) på grundval av betänkandet. Ett flertal utvecklingsåtgärder har vidtagits för att genomföra samtliga ställningstagandepunkter i betänkandet samtidigt som det sektorsövergripande samarbetet till en viss del har ökat.

Ändå konstaterar utskottet att de åtgärder som vidtagits under de senaste åren inte har haft några betydande effekter på de fukt- och mögelrelaterade hälsoskadorna och samhällsekonomiska förlusterna och att de inte har kunnat hindra nya fuktskador från att uppstå. Det finns fortfarande brister i fråga om kvaliteten på byggandet och fastighetsskötseln, underhållet och reparationer i rätt tid. Rum för förbättring finns också när det gäller att finna orsaker till hälsoproblem, och undersökningar, vård och övrigt stöd för personer som får symptom och insjuknar på grund av skadorna. Som exempel på utvecklingsbehoven tar utskottet upp övervakningen av byggplatserna, förbättring av fukthanteringen, utveckling av upphandlingskompetensen hos den som beställer ett byggprojekt och effektivare användning av fastigheternas servicebok. Som en framtida hotbild ser utskottet att åtgärder för att förbättra byggnaders energiprestanda kan få negativa effekter för byggnadernas inomhusluft.

Utskottet förutsätter att regeringen utreder och genom lagstiftning klarlägger ansvarsfrågorna i de situationer där fukt- och mögelskador i offentliga byggnader orsakar ohälsa bland annat på grund av dröjsmål eller brister i undersökningar, reparationer eller information. Regeringen bör överhuvudtaget betydligt effektivisera åtgärderna för att minimera den tid då människor utsätts för fukt- och mögelskadade byggnader. Utskottet är djupt oroat över hur barns och ungas hälsa påverkas av fukt- och mögelskador.

Det är bra att regeringen har inlett projektet Sunda lokaler 2028. Projektets mål är att främja hälsa och välbefinnande i anslutning till offentliga lokaler. För projektet tillsattes den 22 september 2017 en projektgrupp som ska bereda ett åtgärdsprogram. Programmet ska vara klart den 28 februari 2018. En av projektets utgångspunkter är revisionsutskottets betänkande om fukt- och mögelproblem i byggnader. Utskottet erfar att åtgärdsprogrammet ska beakta de gällande punkterna i riksdagens ställningstagande. Utskottet konstaterar att det har gått nästan fem år sedan riksdagens ställningstagande formulerades. Det är beklagligt, menar utskottet, att trots det som har gjorts har de konkreta resultaten i termer av främjandet av människors hälsa och sunda byggnader förblivit så kläna. *Utskottet förutsätter att regeringen rapporterar om framstegen och resultaten i projektet Sunda lokaler 2028 första gången i samband med regeringens årsberättelse för 2017.*

Av de 14 punkterna i riksdagens ställningstagande är åtta i kraft. Utskottet stryker punkt 14 eftersom miljöministeriet har tagit helhetsansvaret för att korrigera de brister som påtalades i revisionsutskottets betänkande. Utskottet anser att det vore angeläget att så snart som möjligt bedöma

Betänkande ReUB 8/2017 rd

hur byggkvaliteten och skötsel och underhåll av fastigheter har utvecklats under de senaste åren och vilka som är de största olägenheterna med avseende på att utveckla verksamheten. Det vore också viktigt att med större tillförlitlighet än nu bedöma vilken utveckling som har skett i fråga om fukt- och mögelskador i byggnader och hälsoproblem som de förorsakat.

De övriga punkterna i ställningstagandet (1, 3, 4, 5, 7, 8, 11) behåller utskottet i kraft och betonar att verksamheten mer än förr ska inriktas på att säkerställa att bestämmelser och anvisningar iakttas, att god praxis främjas och att resultaten av utvecklingsprojekt blir utnyttjade. Utskottet vill betona att i samband med landskapsreformen och totalrevideringen av markanvändnings- och bygglagen, som är under beredning, behövs det större effektivitet i åtgärder genom vilka fukt- och mögelskador i byggnader jämte påföljande olägenheter framgångsrikt kan förebyggas. Det kräver bland annat att byggandet styrs och övervakas med större effektivitet och att ansvarsfrågorna kring nybyggen och reparationer görs tydligare.

Skyddspolisens verksamhet

Utskottet har i samband med behandlingen av årsberättelsen hört Skyddspolisens och tagit del av dess verksamhet och av de ökade resurserna och hur de används. När Skyddspolisens behörighet och resurser utökas är det nödvändigt att den parlamentariska styrningen och övervakningen förnyas för att förtroendet för Skyddspolisens verksamhet ska bevaras i alla lägen. Utskottet har också tagit del av Skyddspolisens årsberättelse för 2016. Utskottet vill göra Skyddspolisens uppmärksam på att det som tas upp i årsberättelsen bör uttryckas så att det ger en rättvisande bild av problemens omfattning.

Överföringen av grundläggande utkomststöd från kommunerna till Folkpensionsanstalten

Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. I 1 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) sägs att utkomststödet är ett ekonomiskt sistahandsstöd inom socialvården som ska trygga en persons och familjs försörjning och hjälpa dem att klara sig på egen hand. Det tryggar minst en nödvändig försörjning för att en person eller familj ska kunna leva ett människovärdigt liv. Utkomststödet är avsett som ett kortvarigt stöd. Det ska hjälpa de drabbade över tillfälliga svårigheter, förebygga att sådana uppstår och hjälpa dem att klara sig på egen hand. Utkomststödet beviljas på ansökan och betalas inte ut automatiskt.

Utkomststödet består av tre delar: grundläggande, kompletterande och förebyggande utkomststöd. Tidigare ansvarade kommunerna för beviljandet av alla former av utkomststöd. Från och med den 1 januari 2017 beviljas det grundläggande utkomststödet av Folkpensionsanstalten (FPA). Att bevilja kompletterande och förebyggande utkomststöd förblev således kommunernas uppgift. Kommunerna deltar också fortsättningsvis i finansieringen av grundläggande utkomststöd med en finansieringsandel på 50 procent. Enligt statistiken från Institutet för hälsa och välfärd var 2015 års totala utgifter för utkomststödet 740,6 miljoner euro och utkomststöd betalades till 7,3 procent av befolkningen.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Kostnadseffekterna av överföringen enligt olika kalkyler

Diskussioner om att överföra utkomststödet från kommunerna till FPA har förts sedan 1980-talet. Överföringen genomfördes slutligen som ett led i regeringen Katainens strukturpolitiska program vars mål var totalbesparingar för de offentliga finanserna och en minskning av kommunernas uppgifter. I regeringens beslut om verkställandet av det strukturpolitiska programmet från slutet av november 2013 konstaterades det att målet med att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter är att nå en besparing på 1 miljard euro i kommunernas omkostnader på 2017 års nivå. Regeringen bedömer överföringen av beräkningen och utbetalningen av utkomststödet till FPA före ramöverläggningarna i mars 2014. Regeringen förbinder sig till utkomststödsarbetet mellan kommunerna och Folkpensionsanstalten åtminstone inom ramen för kommunförsöken.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en utvärderingsgrupp för att i överensstämmelse med regeringens beslut om genomförandet av det strukturpolitiska programmet granska överföringen av beräkningen och utbetalningen av utkomststödet till FPA. En expertgrupp utvärderade behovet av att ändra det grundläggande utkomststödet och olika alternativa arbetssätt i anknytning till att beräkna och betala ut grundläggande utkomststöd och fatta beslut i ärendet. Gruppens bedömning var att oavsett ändringens form ligger fokus på att få informationen att överföras mer effektivt genom elektroniska system och på så sätt utnyttja informationen mer effektivt. Till följd av det kunde också andra fördelar eftersträvas, såsom till exempel personalbesparingar. Ändringar kan också ske i kundens ställning med avseende på stödets tillgänglighet, prövningsrätt och koppling till socialarbetet.

Expertgruppens bedömning av överföringens kostnadseffekter var att kommunernas kostnader till följd av personalminskning minskar med 79—107 miljoner euro per år och att Folkpensionsanstaltens kostnader analogt till följd av personalökning ökar med 20—26 miljoner euro per år. Utöver det bedömdes det att FPA:s kostnader för datasystem omfattar en första investering på 2,2—3,6 miljoner euro. Samtidigt skulle kommunernas investeringar i datasystem minska betydligt. Experterna kunde inte ge en exakt bedömning av ökningen av förmånsutgifterna som beror på att alla som har rätt till grundläggande utkomststöd inte har ansökt om stöd. Som en följd av att stödet övergår till FPA kan det tänkas att allt fler av dem gör en stödansökan. Det väntas ge en tilläggskostnad på maximalt 300 miljoner euro per år. Vid den fortsatta beredningen var bedömningen av ökningen av förmånsutgifterna måttligare.

Principbeslutet om att överföra grundläggande utkomststöd från kommunerna till FPA ingick våren 2014 i planen för de offentliga finanserna för 2015—2018 så att reformen skulle träda i kraft i början av 2017. I det skedet bedömdes det att överföringen skulle minska kommunernas kostnader med 79 miljoner euro på årsnivå, och analogt skulle beloppet på statsandel till kommunerna beräknad enligt en finansieringsandel på 50 procent minska med 39,5 miljoner euro. Överföringen beräknades dock också innebära att förmånsutgifterna ökar. En preliminär bedömning var att nivån på utgifterna för utkomststöd på denna grund stiger med 40 miljoner euro per år varvid nivån på statsandelsfinansieringen analogt stiger med 20 miljoner euro per år. Dessutom uppskattas FPA:s omkostnader öka med 2,2 miljoner euro per år 2015—2016 och med 20 miljoner euro per år 2017—2018. Sammantaget gick man i detta skede in för bedömningen att de besparingar som reformen ger i de offentliga finanserna är något större än den antagna ökningen av förmånsutgifter och FPA:s omkostnader.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Under slutet av 2014 gjordes mer detaljerade bedömningar av reformens ekonomiska konsekvenser i samband med arbetet inom en arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet och beredningen av statens budgetproposition för 2015. Arbetsgruppen bedömde att kommunernas omkostnader minskar med 69 miljoner euro per år, vilket var 10 miljoner euro mindre än bedömningen i planen för de offentliga finanserna. Ökningen av förmånsutgifterna beräknades för sin del bli märkbart större än tidigare, med en variation på 75—100 miljoner euro. Också behovet av ytterligare omkostnader för FPA beräknades från och med 2017 bli större än tidigare. Totalkostnaderna för beredningen av överföringen (särskilt med anknytning till utvecklingen av datasystem) beräknades 2014—2016 uppgå till cirka 7,5 miljoner euro. Utgifterna för introduktion och utbildning för förmånshandläggare beräknades 2016 uppgå till 3,8 miljoner euro. Dessutom beräknades det att från och med början av 2017 uppgår de årliga kostnaderna för kundtjänst och handläggning av ansökningar till 31 miljoner euro, anskaffning av apparatur och användning och underhåll av datasystem till 0,6 miljoner euro och betalningsförmedling som krävs för utbetalning av stöd till cirka 0,75 miljoner euro. Samma bedömningar användes också i regeringens proposition (RP 358/2014 rd) som gällde överföringen av grundläggande utkomststöd från kommunerna till Folkpensionsanstalten. Helhetsbedömningen av reformens omedelbara ekonomiska konsekvenser förändrades på så sätt att ökningen av förmånsutgifterna och ökningen av FPA:s omkostnader väntas vara större än besparingen inom kommunekonomin.

I planen för de offentliga finanserna 2016—2019 beaktades de ovan nämnda preciserade uppskattningarna av ökningen av FPA:s omkostnader. Ökningen av förmånsutgifterna uppskattades till 87,5 miljoner euro per år, vilket ligger i mitten av den beräknade variationen på 75—100 miljoner euro. Enligt en utredning som delgavs vid utfrågningen av sakkunniga har uppskattningarna av reformens ekonomiska konsekvenser inte preciserats väsentligen efter att lagen om ändring av lagen om utkomststöd (815/2015) stadfästes i juni 2015.

Revisionsutskottet fäster allvarlig uppmärksamhet vid att den finansiella grunden för överföringen som ingick i det strukturpolitiska programmet visade sig vara felaktig och att det tvärtom konstaterades att överföringen i fortsättningen medför extra kostnader. Ändå genomfördes överföringsprojektet. Utskottet vill betona att reformprojekt bör omprövas om det sker väsentliga ändringar i de basala motiveringarna för projektet. Beslutsfattandet bör vara baserat på tillräckliga och hållbara beräkningar.

Beredningen av överföringen och inledande problem efter överföringen

Den preliminära beredningen av överföringen av grundläggande utkomststöd inleddes omedelbart efter regeringens beslut 2014. Det egentliga överföringsprojektet inleddes den 1 augusti 2014 och fortgick till den 31 mars 2017. När överföringen förbereddes uppskattades mängden personal som behövs för utkomststödet till 750 årsverken. Enligt en utredning av Kommunförbundet har kommunernas årliga arbetsinsats för utkomststödet uppgått till cirka 2 400 årsverken. Av det utgörs 1 350 årsverken av kontors- och sekreterarbetskraft och knappa 1 100 av yrkesfolk inom socialbranschen. Utgångspunkten vid rekryteringen var att rekrytera cirka 550 årsverken från kommunerna, men sist och slutligen övergick bara något över 200 personer från kommunerna till FPA. Sammanlagt rekryterades 733 personer till uppgifter med utkomststöd år 2016. Som stöd för personaldimensioneringen använde FPA en arbetsundersökning där handläggningstiden per ansökan beräknades genom att simulera en användarsituation med hjälp av gränssnittsprototypen

Betänkande ReUB 8/2017 rd

och en testansökan och mäta den tid som går till de olika arbetsmomenten. Men vid simuleringen kunde man inte verifiera processens samtliga skeden på grund av att handläggningssystemet inte var färdigt.

Hos FPA konstruerades för utkomststödet ett handläggningssystem med stödsystem och de behövliga gränssnitten för informationsförmedling till kommunerna och apoteken. I helheten ingick också statistikföring av utkomststödet. Enligt en utredning till utskottet har man på grund av tidsschemat för att genomföra överföringen ändå inte vid utvecklingen av datasystemet förmått beakta hela systemets effektivitet på bästa möjliga sätt. Problemet är att datasystemen inte medger informationsgång åt två håll, och information kan inte överföras utan kontaktytor mellan FPA och kommunerna. Därför fick kommunerna en ny typ av administrativ uppgift, där man tvingas överföra information från FPA manuellt till den ansvariga enheten i kommunen. I vissa situationer är fysisk brevpost den enda kanalen, vilket ökar handläggningstiderna för ansökningar och förutsätter större resurstilldelning än förr för att hantera brevpost.

Utskottet noterar att ursprungligen beräknades det att överföringen av utkomststödet skulle ge besparingar särskilt på grund av att FPA:s mer effektiva datasystem antogs effektivisera handläggningen av ansökningar. Så gick det dock inte i praktiken, utan överföringen har rentav medfört manuellt extra arbete. Utskottet vill betona att projekt för att ta fram datasystem måste tillförsäkras tillräckligt med tid för att utveckla och testa systemen. Det är också av primär vikt att alla som omfattas av reformen deltar i utvecklingsarbetet.

Folkpensionsanstalten började ta emot ansökningar om grundläggande utkomststöd från och med början av december 2016 och handläggningen av förmåner enligt lagen om utkomststöd inleddes planenligt den 12 december 2016. Under januari—mars 2017 övergick klientskapet för alla mottagare av utkomststöd från kommunerna till FPA. På grundval av övergångsbestämmelsen i lagen kunde kommunerna under 2016 fatta beslut om utkomststöd som gällde till slutet av mars 2017. Genom arrangemanget ville man tidsmässigt gradera de ansökningar som kom till FPA och bidra till att lindra en eventuell anhopning av ansökningar i början av året. Utskottet anser att en regional gradering i ärenden som grundläggande utkomststöd kunde ha gjort genomförandet av den stora omställningen smidigare. På så sätt kunde man ha samlat erfarenhet av de problem och misstag som aktualiseras och de hade varit enklare att åtgärda.

I övergångsfasen överfördes inga klientuppgifter till Folkpensionsanstalten, utan ansökningarna avgjordes hos FPA på grundval av klienternas ansökningar jämte bilagor, vilket gjorde handläggningen långsam. Till långsamheten bidrog också att över 30 procent av ansökningarna vid övergångsfasen avslogs antingen på grund av inkomster eller på grund av att de uppgifter som begärdes inte kom in.

I 14 c § 1 mom. i lagen om utkomststöd sägs att i andra än brådskande fall ska beslutet om utkomststöd fattas utan dröjsmål, dock senast den sjunde vardagen efter det att ansökan inkommit. Det uppstod anhopning av ärenden hos FPA:s kundtjänst och förmånshandläggning i januari 2017, och därför kunde ansökningar inte handläggas inom lagstadgad tid i februari och mars. På grund av anhopningen av ansökningar fick FPA tillstånd till extra rekryteringar genast i januari 2017 och i början av året anställdes drygt 300 personer för förmånshandläggning och kundtjänst. Dessutom kom kommunerna emot genom i början av året enligt egen uppskattning fatta 51 000

Betänkande ReUB 8/2017 rd

beslut om utkomststöd som skulle ha hört till FPA, och genom att bevilja cirka 2,4 miljoner euro i stöd som omfattas av grundläggande utkomststöd. Verkställandet nådde lagstadgad nivå hos FPA i april.

Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att vid överföringen av grundläggande utkomststöd till FPA rekryterade man till en början för lite personal, och dessutom saknade största delen av de rekryterade tidigare erfarenhet av att jobba med utkomststöd. För de flesta var arbetsuppgifterna således nya, vilket bidrog till att fördröja handläggningen av ansökningarna. Utskottet vill betona att när det handlar om en stödform som ska tillgripas i sista hand och försörjning för de mest utsatta, bör resurserna vara tillräckliga, och systemet bör fungera med säkerhet.

FPA gjorde en intern utvärdering av hur planeringen och genomförandet av utkomststödet utföll, och av orsakerna till anhopningen. I rapporten sägs att anhopningen i handläggningen av ansökningar om grundläggande utkomststöd berodde på flera orsaker, såsom långsam lagberedning, otillräckliga personella resurser, problem och stelhet typiska för inkörningsfasen av datasystem och att alla särdrag kring utkomststödet kunde beaktas tillräckligt vid övergångsfasen.

När den interna utvärderingen var klar ansåg FPA:s fullmäktige att det vore bra att också få en extern utvärdering och syn på planeringen och genomförandet av överföringen av grundläggande utkomststöd och om FPA:s processer. Den externa utvärderingen gjordes av det företag som ansvarar för FPA:s revision och kontroll. Utvärderingen överläts till FPA:s fullmäktige den 4 oktober 2017. Utvärderingen lyfte fram samma problempunkter som tidigare i den interna utvärderingen, såsom att handläggarna var för få och att systemen och processerna togs i bruk utan omfattande testningar, pilotförsök eller fasindelad introduktion. I den externa utvärderingen tog man också fasta på att förfarandena för riskkontroll inte ledde till tillräckliga förebyggande eller förberedande åtgärder. FPA har tidigare genomfört stödhandläggningar med framgång, vilket ansågs kunna försvaga benägenheten att reagera på eventuella risker.

FPA har både enligt den interna och externa utvärderingen själv försökt reda ut var man lyckats och var det tillstött problem med projektet för överföring av grundläggande utkomststöd. Det är angeläget att saken utreds för att det ska gå att lära av erfarenheterna med avseende på kommande projekt. Revisionsutskottet vill betona att ansvaret för överföringen av grundläggande utkomststöd ligger hos såväl Folkpensionsanstalten som hos social- och hälsovårdsministeriet. Utskottet konstaterar att medborgarnas grundläggande försörjning inte får äventyras i samband med detta slags administrativa reformer. Det som hänt kan inte accepteras, menar utskottet. Utskottet ser det som angeläget att i framtiden också med större bredd utreda erfarenheterna av det system som nu tagits i bruk. *Utskottet förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.*

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Revisionsutskottets ställningstaganden

Ställningstaganden som kan strykas

Revisionsutskottet anser att åtgärderna med anledning av följande ställningstaganden har varit tillräckliga eller att ställningstagandena fortfarande är relevanta, men inte längre aktuella:

Svart ekonomi

Ö 8/2010 rd — RSk 42/2010 rd

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi bland annat för att inbegripa arbetskraftsförvaltningen, arbetarskyddsmyndigheterna och de myndigheter som för utlänningsregistret i dess räckvidd.

14. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa polisens, åklagarväsendets och domstolarnas resurser för behörig behandling av brottmål som gäller svarta löner.

17. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart startar en utredning av vilka problempunkter som finns i lagen om näringsförbud och dess tillämpningspraxis. Efter det måste åtgärder vidtas för att göra näringsförbudet till ett trovärdigt instrument i kampen mot svart ekonomi.

Ö 7/2014 rd — RSk 58/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och försäkrar sig om att kampen mot den svarta ekonomin i fortsättningen bygger på en gemensam lägesbild för myndigheterna och på mekanismer som leds av regeringen på det sätt som anges i revisionsutskottets betänkande.

Fukt- och mögelproblem i byggnader

Ö 5/2013 rd — RSk 5/2013 rd

14. Riksdagen förutsätter att regeringen i statens årsberättelse för 2013 avger en första rapport om hur de åtgärder som förutsätts i punkterna 1—13 har genomförts. Då bör regeringen klargöra med vilka metoder kvaliteten på nybyggen och saneringar och på byggnadsunderhållet kan höjas avsevärt och vilken instans som åtar sig det sammantagna ansvaret för att de i revisionsutskottets betänkande påtalade missförhållandena avhjälps.

Ägarstyrningen

Ö 8/2013 rd — RSk 20/2013 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att den skälighetsprincip som ligger som utgångspunkt för det finanspolitiska ministerutskottets anvisning om belöningar blir genomförd i fråga om belöning av ledningen i statliga bolag. För att skälighet ska uppnås måste grundlönens inverkan på den totala belöningsnivån beaktas bättre än för närvarande. Det är viktigt att det fi-

Betänkande ReUB 8/2017 rd

nanspolitiska ministerutskottets nya och striktare principer för maximala belöningar inte leder till höjda grundlöner.

Statens exponeringar

Ö 7/2013 rd — RSk 8/2013 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ytterligare stärker och förtydligar målsättningen om euroområdet framtid, alternativa framtidsscenarier och de ingående riskerna och att regeringen lämnar en samlad bild av målsättningen till riksdagen. Detta ska också inbegripa de risker och exponeringar som uppkommer via europeiska centralbankssystemet.

Och dessutom:

B 12/2014 rd — B 16/2014 rd — RSk 37/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de anmärkningar till tidigare uttalanden från riksdagen som ingår i såväl revisionsutskottets betänkande som i de bifogade utlåtandena från fackutskotten samt övriga ställningstaganden.

B 10/2016 rd — B 15/2016 rd — RSk 14/2016 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Ställningstaganden som ska stå kvar

Följande ställningstagen ska fortfarande gälla.

Svart ekonomi

Ö 8/2010 rd — RSk 42/2010 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Dessa utvecklingsbehov ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra registeruppgifterna mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga. I det sammanhanget ska man också utreda behovet att utveckla bestämmelserna om registeranteckningsbrott, så att förfalskning av registeruppgifter effektivt kan förebyggas genom kriminalisering.

8. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för beredning och införande av lagstiftning om typgodkända kassaapparater i syfte att kontrollera oregistrerade köp inom restaurangbran-

Betänkande ReUB 8/2017 rd

schen. Man bör utifrån restaurangbranschens erfarenheter överväga om lagstiftningen ska utsträckas också till andra kontantbranscher.

9. Riksdagen förutsätter att regeringen på allvar fokuserar på skattekontrollen inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper. Dessutom bör man särskilt noga ge akt på lagstiftningens effekter och ingripa i lagstridiga arrangemang genom lagstiftning och andra åtgärder.

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja maximistraffen för grovt skattebedrägeri och andra grova ekobrott.

19. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder möjligheten att utvidga användningen av administrativa påföljdsavgifter, särskilt inom branscher med utbredd svart ekonomi.

23. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

24. Riksdagen förutsätter att regeringen allokera resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

B 9/2015 rd — B 15/2015 rd — RSk 26/2015 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen inom 2016 lämnar en utredning till riksdagen om vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna dels i kampen mot svart ekonomi, dels i ett mer allmänt perspektiv.

B 10/2016 rd — B 15/2016 rd — RSk 14/2016 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i åtgärdsprogrammet tar in centrala projekt som har stor betydelse för bekämpningen av svart ekonomi och att regeringen säkerställer att det finns tillräckliga resurser för att genomföra projekten.

Informationssystemen inom offentliga sektorn

Ö 3/2012 rd — RSk 10/2012 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och med det snaraste utnyttjar informationshanteringslagens möjligheter att genom förordning föreskriva om bl.a. öppna gränssnitt. Samtidigt som beslut fattas om servicestrukturerna och organisationsansvaret inom social- och hälsovården bör den behörighet och det ansvar som informationshanteringsstrukturen kräver läggas fast så att ingen som helst ovisshet råder om vilken aktör som bär ansvaret i sista hand.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

B 12/2014 rd — B 16/2014 rd — RSk 37/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivitetsnyttan av de viktigaste IKT-projekten och rapporterar därom till riksdagen.

Fukt- och mögelproblem i byggnader

Ö 5/2013 rd — RSk 5/2013 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen initierar en översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor, eftersom det nuvarande styrsystemet inte fungerar. Resultatet bör vara ett centraliserat statligt styr- och rådgivningssystem för fukthantering under byggnadens livscykel och i byggfasen. Av de nuvarande myndigheterna kunde uppgiften lämpligen anförtros exempelvis Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet eller någon av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen tar större hänsyn till byggnaders inomhusmiljö redan i den pågående beredningen av ändringar i markanvändnings- och bygglagen och byggbestämmelsesamlingen. Beredningen bör även inkludera tydliga kompetenskrav för byggbranschen, eftersom dessa tillför branschen större kunskap och ökar antalet kvalificerade experter. Kraven bör dessutom samstämma med lagstiftningen om hälsoskydd och arbetarskydd.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen kommer på reella metoder att få människor att iaktta författningarna och bestämmelserna om friska hus. Det måste gå att övervaka byggen bättre och övervakningen måste ske vid rätt tidpunkt. Dokumentationen av varje byggfas måste förbättras på det sätt som föreslås i betänkandet, likaså förfarandet med inspektionsprotokoll, för att man ska kunna verifiera vem som har gjort vad, när och hur. Dessutom bör det t.ex. finnas en skylt som visar vem som varit huvudplanerare, huvudentreprenör och övervakare.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fukthanteringen på byggen ska bli bättre. En ansvarig fukt- och sundhetsexpert bör utses för krävande byggen. På andra byggen bör den ansvarige arbetsledaren ha större ansvar för fukthanteringen. Regeringen bör dra upp riktlinjer för en byggspecifik fukthanteringsplan. Den naturliga och vedertagna praxisen skulle sedan vara att inkludera denna plan i anbudsfrågan för byggprojektet.

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att tillvägagångssätten och metoderna för att klarlägga fukt- och mögelskador ska bli tillförlitligare. Det har visat sig att fukt- och mögelsaneringar ofta misslyckas. I samband med den pågående översynen av hälsoskyddslagen och anvisningarna om boendehälsa bör man gå in för att förbättra metoderna för att upptäcka orsakerna till hälsoproblem och tydliggöra användningen av riktvärden. Dessutom bör allmänheten informeras om vad som fortsatt är oklart om fukt- och mögelproblemet trots alla forskningsrön.

8. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart reagerar och går ut bl.a. med anvisningar och information om god praxis för att den tid människor exponeras för fukt- och mögelskador i hus ska bli så kort som möjligt.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att människor som fått symtom eller insjuknat på grund av dåligt inomhusklimat ska få bättre undersökningar, vård och myndighetsstöd så som föreslås i betänkandet. Alla som lider av ohälsa måste få komma till behövliga undersökningar och bli hjälpta, oavsett om de jobbar eller inte och var i Finland de än bor. Även i det fall att osäkerhet råder om den medicinska orsaken till symptomen eller sjukdomen gäller det att på alla tänkbara sätt försäkra sig om att patienten får så god vård som möjligt.

Statens lokaler

B 10/2016 rd — B 15/2016 rd — RSk 14/2016 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen låter en utomstående part utreda vilka konsekvenser åtgärderna i anslutning till det nya hyresarrangemanget och lokalanvändningen får för hyresgästernas ställning, lokalbehov och kundbelåtenhet.

Regionalpolitik

B 10/2016 rd — B 15/2016 rd — RSk 14/2016 rd

3. Riksdagen förutsätter att regeringen, antingen i en separat utredning eller som ett led i en mer omfattande analys av hur de regionala ekonomierna utvecklas, utreder i synnerhet regionstädernas ekonomiska livskraft och framgång samt hur placeringen av de offentliga uppgifterna påverkar regionernas ekonomier och att regeringen rapporterar till riksdagen före utgången av 2017.

Styrning, tillsyn och rapportering

B 9/2015 rd — B 15/2015 rd — RSk 26/2015 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhälleliga effekterna och hur de uppställda målen har förverkligats. Årsberättelsen bör vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Marginalisering av unga

Ö 3/2014 rd — RSk 12/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper störst risk för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver. Det förutsätter tidiga insatser, lättillgänglig service och att den unga har en kontaktperson som oberoende av förvaltningsgränserna snabbt och smidigt kan leta fram den hjälp och de tjänster den unga behöver. Det är särskilt viktigt att utse en kontaktperson för unga invandrare, eftersom de löper större risk för att marginaliseras.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska förmansarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på problemen i samarbete med familjen och andra involverade. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner följande ställningstaganden med anledning av berättelserna B 14/2017 rd och B 9/2017 rd.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Utskottets förslag till ställningstaganden

- 1. Riksdagen förutsätter att regering bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdet framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Det är viktigt att Finland aktivt formulerar sin ståndpunkt med beaktande av de riskrelaterade synpunkterna. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseenden i uppdaterad form och heltäckande. Indikatorerna för riskhanteringen bör utvecklas och tillräckliga buffertfonder bör ombesörjas.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen rapporterar om framstegen och resultaten i projektet Sunda lokaler 2028 första gången i samband med regeringens årsberättelse för 2017.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och genom lagstiftning klarlägger ansvarsfrågorna i de situationer där fukt- och mögelskador i offentliga byggnader orsakar ohälsa bland annat på grund av dröjsmål eller brister i undersökningar, reparationer eller information.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.*
- 5. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.*

Helsingfors 20.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Eero Heinäluoma sd
vice ordförande Olavi Ala-Nissilä cent
medlem Maarit Feldt-Ranta sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Johanna Karimäki gröna
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Lea Mäkipää blåa
medlem Martti Mölsä blåa (delvis)
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Tapani Tölli cent (delvis)
ersättare Toimi Kankaanniemi saf.

Betänkande ReUB 8/2017 rd

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Heidi Silvennoinen.